

El candidat demòcrata a la presidència dels Estats Units, Barack Obama, fa un discurs a Fairfax, Virgínia, el 10 de juliol passat.

Brandenburg? No, gràcies

El candidat demòcrata a la presidència dels Estats Units, Barack Obama, vol marcar un abans i un després en les relacions amb Europa. Tot i que l'objectiu del viatge d'aquesta setmana és establir un nou diàleg, ja hi ha hagut polèmica amb la cancellera Angela Merkel, sobretot perquè Obama vol donar un to èpic a la visita, amb un discurs a la Porta de Brandenburg inclòs.

La Porta de Brandenburg? No, gràcies. Aquesta va ser, més o menys, la resposta que la cancellera alemanya Angela Merkel va donar quan es va saber que els estratèges d'Obama havien escollit el més emblemàtic monument de Berlín com a escenari del seu discurs transatlàntic.

Merkel va transmetre la seva estranyesa per l'elecció i els estratèges van haver de recular i negociar alternatives menys mediàtiques. No és una bona estrena en multilateralitat topar amb l'escepticisme de l'amfitrió, al damunt la dona més poderosa del planeta, que no vol hipotecar les relacions futures

amb l'amo de la Casa Blanca, sigui Obama o sigui John McCain, amb un acte de campanya electoral en territori alemany.

La Porta de Brandenburg no és una vaca sagrada. De fet, tot l'entorn del monument és una mena de "manifestòdrom" nacional, que tant serveix per a manifestacions polítiques com per a desfilades i carnivals "tecno" o transmissions multitudinàries de futbol, com el Mundial o l'Eurocopa. Recentment hi va parlar el dalai-lama, també en contra del parer de Merkel.

De fet, Merkel només es va rentar diplomàticament les mans i va passar la pilota a tercers. Al capdavant, la Porta de Brandenburg no és seva, sinó que la responsabilitat de què s'hi celebra és de l'alcalde de la ciutat, el socialdemòcrata Klaus Wowereit, l'ànima de totes les festes a Berlín, que evidentment va veure en el desig d'Obama una nova oportunitat d'acaparar l'atenció mediàtica per a la seva ciutat.

Així, mentre Wowereit estava encantat amb el discurs d'Obama, la cancellera continuava diplomàticament "estranyada" i els estratèges continuaven

buscant alternatives, mà a mà amb els responsables de seguretat. Al marge dels recels polítics, hi ha el fantasma de l'atemptat entre multituds a llocs tan difícils de blindar com la Porta o qualsevol altra plaça pública de Berlín. Obama és un home que cal protegir amb la mateixa intensitat que si ja fos president, cosa que vol dir molts maldecaps per als preparatius d'una visita al damunt autoproclamada. La controvèrsia, doncs, va quedar servida i, mentre l'atenció dels mitjans se centrava en el grau d'entusiasme ciutadà a rebre Obama –amb aclaparadora victòria als sondeigs del sí per a la nova gran festa d'estiu a la Porta–, s'anava difuminant l'objectiu de la visita.

Berlín és, en definitiva, una estació en el viatge prepresidencial d'Obama, que recorrerà altres capitals i que, segons l'agenda provisional, arrencarà a Londres i inclourà un salt a l'Orient Mitjà en el seu recorregut. Obama no només vol demostrar dots per a la multilateralitat entre els socis europeus, sinó també respecte al conflicte entre israelians i palestins. Vol visitar Ramallah i també trobar-se amb representants del govern israelià, en una mena de maratò diplomàtica en la qual haurà de fer molts equilibris per tenir tothom content.

Berlín serà, en el context d'aquesta mena d'examen de revàlida internacional, l'etapa més mediàtica, amb Brandenburg o sense, perquè representarà el retrobament dels Estats Units amb la “vella Europa”, la mateixa que va dir “no” amb fermesa a la guerra de l'Iraq, en temps de Gerhard Schroder a la Cancelleria. Una postura que, oficialment, no ha canviat –amb Merkel al poder tampoc no s'han enviat soldats alemanys a l'Iraq– i que el ciutadà continua reconeixent com a encertada dins el balanç no sempre tan bo que va deixar el govern socialdemòcrata-verd del predecessor de Merkel.

Fi de la guerra. La nova Amèrica que vol representar Obama visita Europa després d'enfilar la setmana passada les línies mestres de la seva política internacional. “Portaré a terme una política de seguretat decidida, intel·ligent i fonamentada en principis fermes. Una política que reconegui que tenim interessos més enllà de Bagdad.

A Kandahar, a Tòquio, a Londres, a Pequín i a Berlín”, va dir Obama, molt en el seu paper d'home fort, com si ja visqués a la Casa Blanca. S'ha de posar punt i final a la guerra de l'Iraq, s'ha de vèncer Al-Qaida i els talibans i s'ha de donar un cop de timó a la política energètica.

Retirar-se de l'Iraq, concentrar forces a l'Afganistan, més cooperació internacional: aquesta és la lectura que han fet els mitjans alemanys del discurs que Obama va fer la setmana passada i que sonava a bàlsam per als interessos de l'Europa que mai no ha combregat de debò amb Bush. Per molt que Merkel i Bush s'hagin fet moixaines públiques, l'opinió del ciutadà és encara de profunda antipatia cap a l'actual president dels Estats Units. Europa desitja un soci transatlàntic concentrat en uns interessos de seguretat com els d'Obama, que semblen germans bessons dels europeus.

Realment no el podem deixar parlar a la Porta de Brandeburg, aquest representant de la Casa Blanca, tan diferent dels que fins ara hem tingut? Això es demanava encara el ciutadà, mentre la revista de l'oci berlinès *Zitty*, la que recomana pel·lícules, restaurants, piscines i sortides de cap de setmana al llac, col·locava Obama a la seva portada. Des de la Cancelleria de Merkel es transmetia un missatge tan conciliador com les paraules d'Obama respecte a la nova multilateralitat que vol estrenar: evidentment, el candidat demòcrata és i serà benvingut a Berlín, tal com es mereix un representant del gran soci transatlàntic.

Discursos històrics. Fins ara, les visites d'emissaris dels Estats Units que han passat a la història de Berlín han estat sempre de presidents, mai de candidats, i es remunten a l'època de la Guerra Freda, quan la gran potència occidental venia a donar ànims a la població de la ciutat partida pel mur. El 1963 va ser John F. Kennedy, amb el seu discurs històric a l'Ajuntament de Schöneberg, al cantó occidental, on va pronunciar el seu cèlebre “Ich bin ein Berliner” –“Sóc un berlinès”–, una frase inscrita per sempre en la memòria col·lectiva berlinesa. Kennedy es va passejar amb l'aleshores alcalde de Berlín, Willy

Brandt, i el canceller Konrad Adenauer i va tocar la fibra del ciutadà, que dos anys enrere s'havia despertat un matí amb un mur que convertia en ciment insalvable el que fins aleshores i des de la Capitulació del Tercer Reich havia estat una divisió entre els sectors est i oest feta de filferres provisionals.

Ronald Reagan va encertar també de ple sense necessitat de recórrer a pronunciar una frase en alemany més o menys entenedor, com havia fet Kennedy. “Senyor Gorbatxov, tiri avall aquest mur”, va dir el 1987, precisament a la Porta de Brandenburg, quan encara pocs somiaven que el mur, efectivament, podia desaparèixer tan aviat i sense sang ni trets, com va passar el novembre de 1989. Però, per fer un discurs històric, no cal anar a la Porta i la Porta no és garantia d'entrar a la història. Així ho va demostrar Kennedy, el 1963, al balcó de l'ajuntament de Schöneberg, i un tercer president de pas per Berlín, Bill Clinton, que sí que va parlar a la Porta, però el que va dir –“sigui com sigui, Berlín serà lliure”– va quedar com una mena de mala imitació de Kennedy. El mur havia caigut, cinquanta mil persones l'esperaven sota el sol, però Clinton no va estar a l'alçada del seu carisma.

L'estatus d'“històric” el dona la situació. I aquesta encara no s'ha produït en el cas d'Obama. Per això, en comptes d'anar a Berlín a donar ànims o a expressar adhesions, el que farà serà buscar el suport europeu en la seva carrera cap a la Casa Blanca. La cursa no està sentenciada i McCain continua avantatjant Obama quant a lligams internacionals. Molt abans de ser proclamat candidat conservador, McCain ja tenia un nom en trobades multilaterals, com la Conferència de Seguretat de Munic, en la qual ha estat orador habitual durant anys, amb companys de debat com Vladimir Putin, Javier Solana, Schroder o Merkel. Per sort per a la cancellera, a McCain no se li ha acudit la idea de passar per la Porta. Hauria estat un mal tràngol per a la seva hipotètica “coreligionària” conservadora.

*Gemma C. Serra
Berlín*